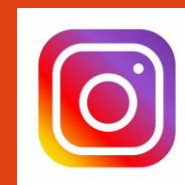
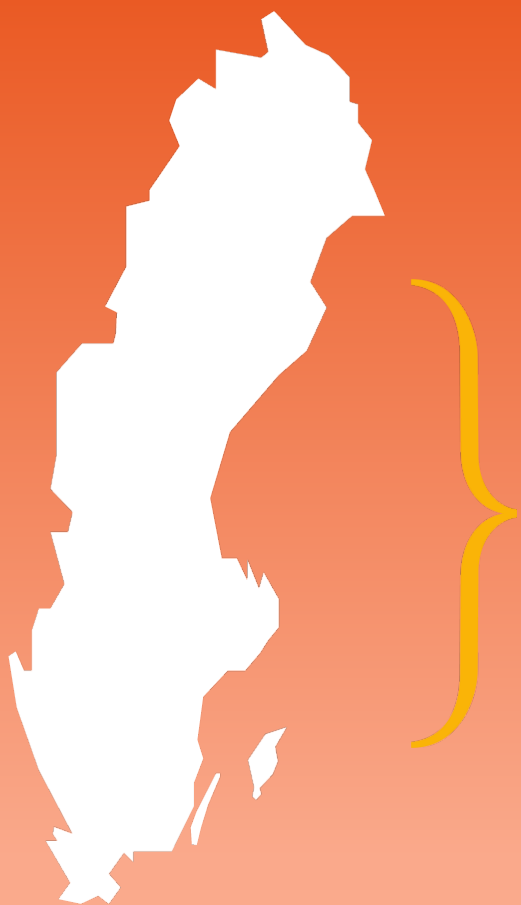

Aktuellt inom överförmyndarområdet

Kalle Larsson

@ofKalle

**Det framgångsrika Sverige
skapas lokalt**

Välfärd i världsklass

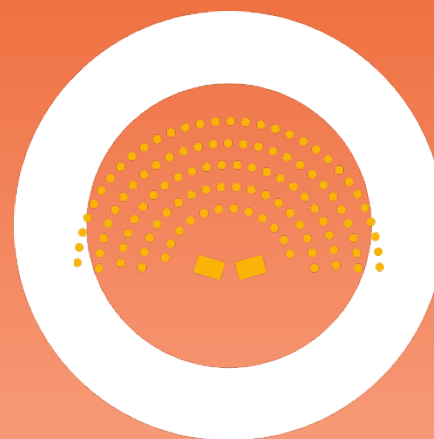
Svensk välfärd –
bland de bästa i
världen

1,2 miljoner
medarbetare

25 % av BNP

Över 14 000
folkvalda

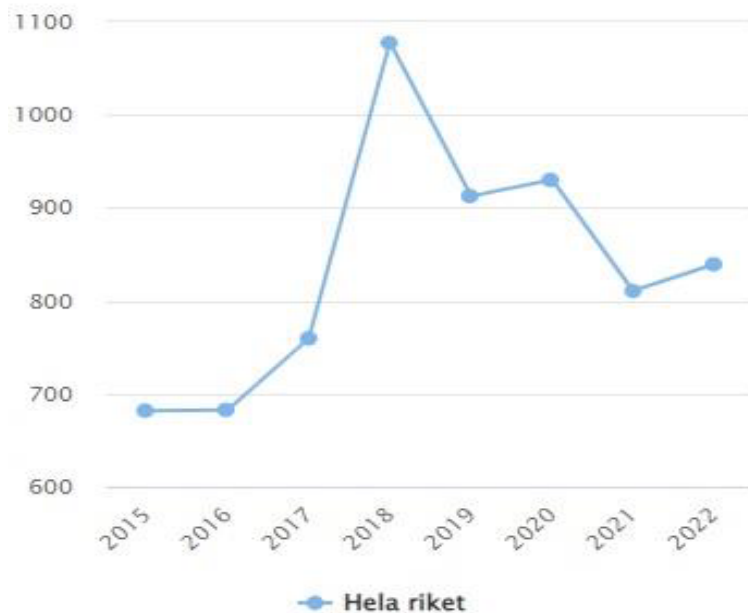
Vårt medlemserbjudande

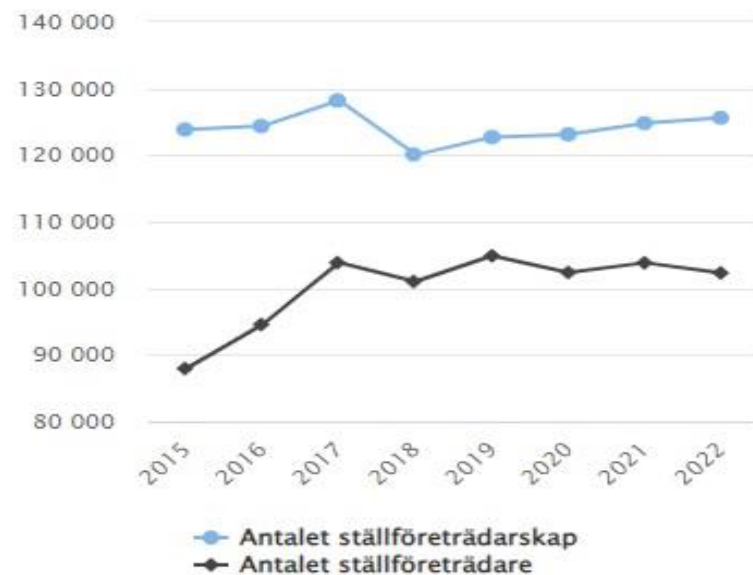

Juridisk rådgivning:
info@skr.se

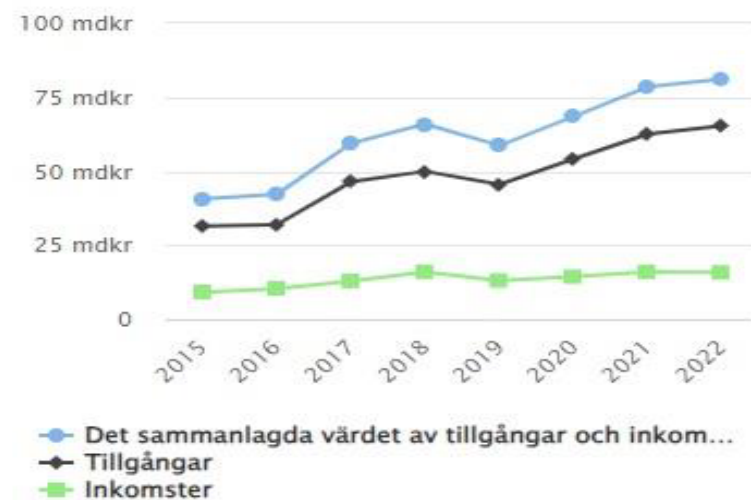
Antalet tjänster i årsarbetstid

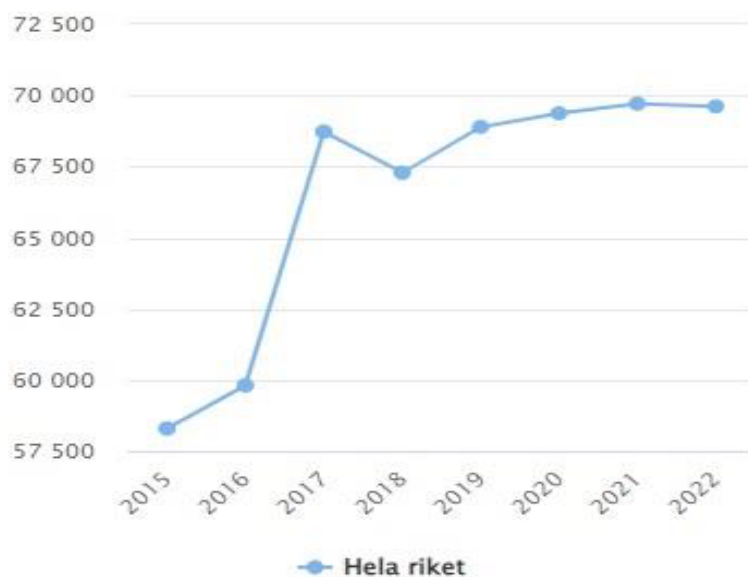
Antalet ställföreträdare och ställföreträdarskap

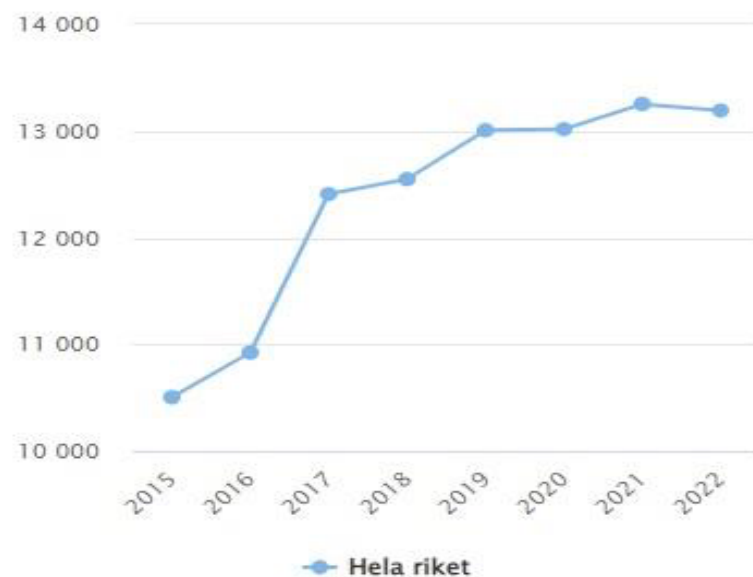
Värdet av tillgångar och inkomster som ställföreträdarna i kommunen förvaltar åt sina huvudmän

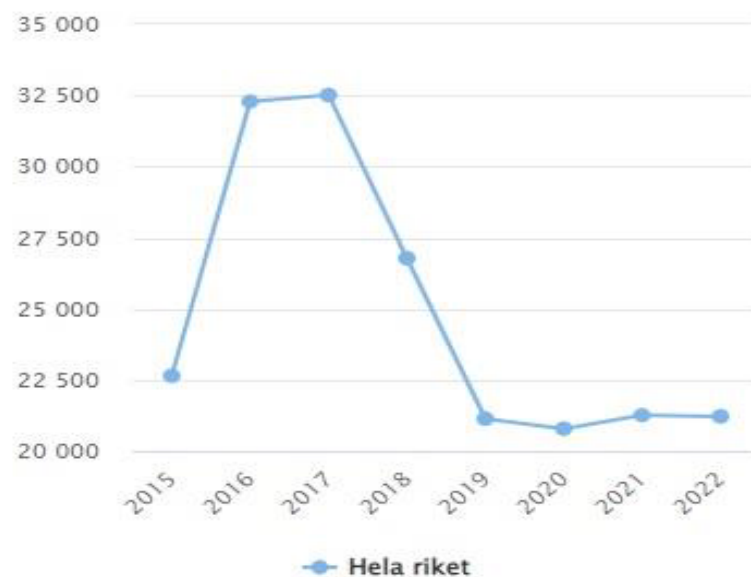
Godmanskap enligt föräldrabalken 11 kap. 4 §

Förvaltarenskap enligt föräldrabalken 11 kap 7 §

Överförmyndarens totalkostnad per kommuninvånare

Höjt prisbasbelopp & höjda arvoden

Prisbasbelopp

Exempel:

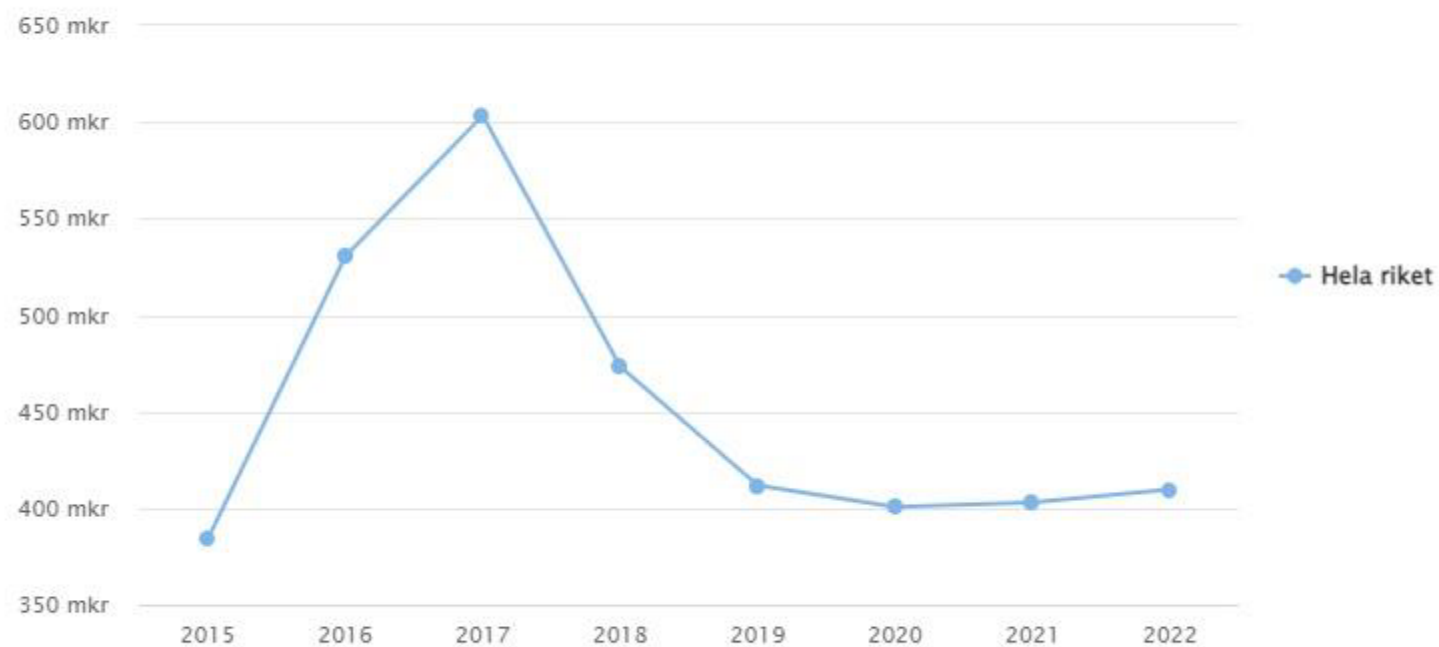
10%+ 10%+2% gav 10 626 kr 2022

15% + 15% +2% ger 18 336 kr 2024

År	Period	Basbelopp, kr
2024		57 300
2023		52 500
2022		48 300
2021		47 600
2020		47 300

Uppgift om totalkostnaden för ställföreträdarnas arvode – kommunens del i kronor

Fördelning enligt 12 kap. 16 § FB

Inkomster

2022	127 995
2023	139 125
2024	151 845

Tillgångar

2022	96 600
2023	105 000
2024	114 600

Lagändringar

??

Gode män och förvaltare
– en översyn.

BETÄNKANDE AV
STÄLLFÖRETRÄDARUTREDNINGEN

STATENS OFFENTLIGA
UTREDNINGAR
SOU 2021:36

-
1. Denna lag träder i kraft
 - a) den 1 mars 2024 i fråga om 11 kap. 12 b § och 16 kap. 13 a §,
 - b) den 1 augusti 2026 i fråga om 19 kap. 9 § första stycket,
 - c) den 1 januari 2027 i fråga om 19 kap. 19 och 20 §§ och
 - d) i övrigt den 1 januari 2023.
 2. Ärenden som har inletts vid tingsrätten före ikraftträdandet den 1 januari 2023 men ännu inte har avgjorts handläggs enligt äldre föreskrifter.

SOU 2023:40

Presenterades 2023-08-23

Förslag

Bättre information till barn

- LVU
- LPT
- LSS
- SoL
- Utlänningslagen

Offentligt biträde till barn vid frågor om placering

Försöksverksamhet för barnrättsbyråer

Vad kom inte med?

”möjligheten att förordna om en tillfällig god man enligt 11 kap. 2 § FB i ett ärende med svåra motsättningar mellan barn och vårdnadshavare”

”Tillfällig god man ska kunna förordnas i ärenden där barnets företrädare inte kan bevaka barnets intresse eller om det annars krävs för att barnets intressen ska tillgodoses.”

Ny praxis

”Godmansförutsättningarna”, NJA 2022 s. 623”

”Godmanskap ska beslutas endast om åtgärden i rättslig mening behövs. Innan en nedsättning i den enskildes kognitiva förmåga föranleder ett godmanskap bör det därför prövas vilka möjligheter som finns för den enskilde att få hjälp av anhöriga, vänner eller professionella aktörer, t.ex. genom utfärdande av fullmakt. När hjälpbehovet anknyter till personliga angelägenheter kan också åtgärder enligt socialtjänst- och omsorgslagstiftningen vara ett alternativ. En helhetsbedömning ska göras med utgångspunkt i det enskilda fallet.”

HFD 2022 ref. 46

Fråga om en person som har god man har rätt till bistånd i form av anskaffande av bostad.

” En god man ska i den utsträckning det följer av förordnandet bistå huvudmannen i dessa angelägenheter”

” Några begränsningar anges inte i förordnandet”

”Att söka bostad får enligt Högsta förvaltningsdomstolens mening anses utgöra en sådan uppgift som innefattas i ett uppdrag att bevaka en huvudmans rätt och att sörja för dennes person.”

HFD 2022 ref. 46

”Hur omfattande den gode mannens skyldighet är i detta avseende är, liksom en god mans skyldigheter i övrigt, beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Det är alltså huvudmannens behov som styr hur omfattande uppdraget är. ”

”Det bör då ankomma på den gode mannen att hjälpa henne att ordna bostad. ”

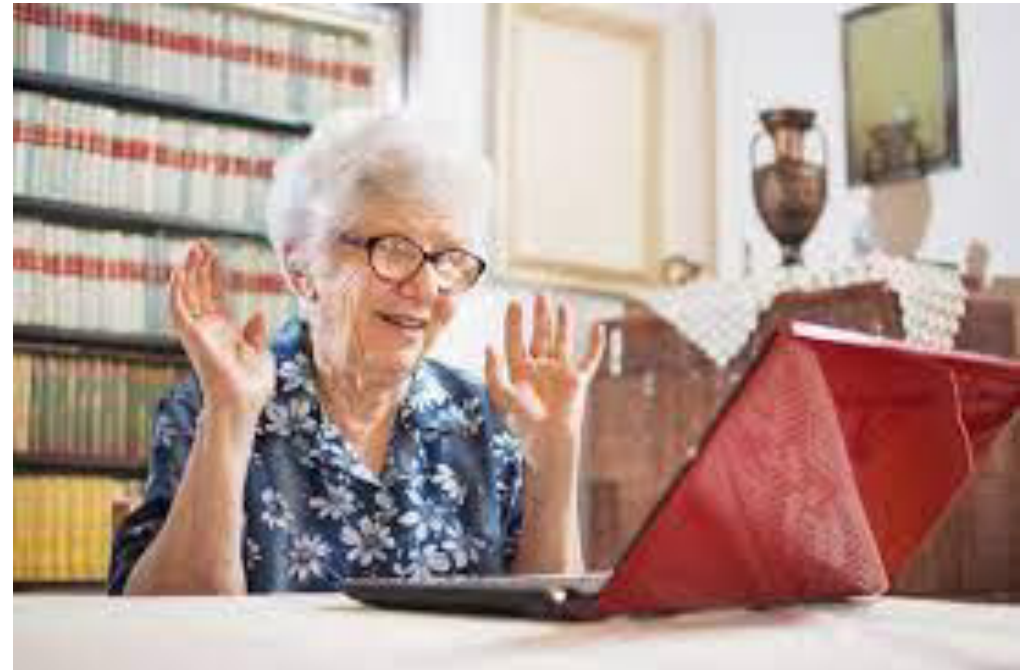
”AAs speciella svårigheter att själv ordna bostad kompenseras alltså av att hon har en god man som ska hjälpa henne i det avseendet”.

HD mot HFD?

Lagstiftningen har inte ändrats.

Högsta domstolens avgörande 2022-07-01 NJA 2022 s. 623 och Högsta förvaltningsdomstolens avgörande 2022-11-10 HFD 2022 ref. 46 medför två olika tolkningar.

Socialtjänsterna har börjat avslå insatser– hänvisa till GM:s ansvar.

Huvudmannens..... kompenseras av godmanskapet

[bristande insikt] inte skäl att nedsätta återkrav om bostadstillägg

HFD 2023 ref. 21

Ny bostad 2014, Ny god man 2018

FK riktade återkrav: 196 209 kr

FK beviljade eftergift: 98 104

(HM i "god tro", allt kommunicerat med GM)

Allmänna ombudet överklagade.

Huvudmannens svårigheter kompenseras av att ha en förordnad god man. Huvudmannens bristande insikt utgör inte skäl för eftergift.

Sparade medel för arvode ska fredas

Kronofogden beslutade om utmätning 2023-01-27

Banken betalade in 5 714 kr som fördelades 2023-01-31

God man överklagade.

Tingsrätten avslog överklagan

God man överklagade

Kronofogden: inte visat att HM har någon skuld med bättre rätt

Hovrätten biföll överklagan

NJA 2022 s. 409. Medel sparade för arvode ska kunna undantas ("beneficium")

"medel bör kunna undantas under särskilt lång tid, även under ett år eller mera, är när gäldenären har reserverat medel för att kunna betala ett årligt arvode till en god man eller förvaltare."

Hovrätten för övre Norrland, Ä 504-23, meddelad 2023-06-22

Jäv – intressekonflikt - gåvoförbud

God man entledigad - intressekonflikt

Göta hovrätt, Ä 4569-22, meddelad 2023-04-18

- 11 kap. 20 § FB;
- ” En god man eller förvaltare som gör sig skyldig till missbruk eller försummelse vid utövandet av sitt uppdrag eller som kommer på ekonomiskt obestånd och på grund av detta är olämplig för uppdraget eller som av någon annan orsak inte längre är lämplig att inneha uppdraget, skall entledigas. Beslut om entledigande fattas av överförmyndaren.”
- ”Risk för att GM intresse
fått företräde framför HM:s intresse”

Godmanskap & framtidsfullmakt

Svea Hovrätt, Ä 700-23, meddelad 2023-06-07

- Större gård.
- Framtidsfullmaktshavare hyrde stallplatser och mottog EU-bidrag för mark.
- Jäv ska bedömas objektivt - om det kan uppfattas finnas jäv eller att fullmaktshavaren (Ställföreträdare) kan agera för egen vinning.
- Behov av godmanskap avseende fastighet + dödsbo

Framtidsfullmakt & jäv

- **17 §** Fullmaktshavaren har inte rätt att företräda fullmaktsgivaren i en fråga där fullmaktshavaren själv, fullmaktshavarens make eller sambo, fullmaktshavarens barn eller någon som fullmaktshavaren företräder är motpart eller av någon annan anledning kan ha motstridiga intressen.
- Om fullmaktshavaren inte har rätt att företräda fullmaktsgivaren, ska överförmyndaren på fullmaktshavarens begäran utse en god man att företräda fullmaktsgivaren. I övrigt gäller föräldrabalkens regler om god man.

Gåvoförbudet – även ”mindre” belopp

Hovrätten över Skåne och Blekinge, B 681-23, meddelad 2023-04-04

- GM tillika bror till HM, har vid 16 tillfällen givit gåvor – totalt 57 000kr (1500 – 10 000 kr per gång). ”Till sig själv och till andra närstående”
- ”Vid respektive gåvotillfälle motsvarat 10 % av HM:s tillgångar”

”En förordnad förmyndare, god man eller förvaltare får inte ge bort den enskildes egendom, om det inte är fråga om personliga presenter vars värde inte står i missförhållande till den enskildes ekonomiska villkor.”

- # Upphörande av godmanskap
- Behövs inte
 - Bristande samarbete
 - Inte varaktigt/verkligt samtycke
 - Fyller ingen funktion
 - Bosatt utomlands

Saknas behov av godmanskap

HM som motverkar GM

Flera olika rättshandlingar utan hänsyn till godmanskapet.

- Gm gjorde avbetalningsplaner
- HM betalade andra saker. Medel saknades till utgifter.
- HM tog nya lån och reglerade annat än "enligt plan".
- HM gömde undan elstöd.

Saknas reellt samtycke till godmanskap, trots ett tidigare byte av god man. Inte ändamålsenligt med ett godmanskap

Göta hovrätt, mål nr Ä 1527-23, meddelad 2023-06-21.

Upprepade samarbetssvårigheter med flera gode män

- Nuvarande och två tidigare gode män upplevde samarbetssvårigheter med huvudmannen.
- Godmanskap verkningslöst

Med beaktande av att det inte verkar grunda sig på vem som förordnas som god man bedömde tingsrätten att ett verkligt samtycke inte anses föreligga till godmanskap.

Hovrätten anslöt sig till tingsrättens bedömning.

Hovrätten över Skåne och Blekinge, mål nr Ä 1718-23, meddelad 2023-05-29.

Långvarig vistelse utomlands

– ÖF ansökte om upphörande av godmanskap

TR jämkade att godmanskapet inte längre omfatta *sörja för person*. ÖF överklagade
HM bosatt utomlands i över 1 år. Planerade att bo utomlands ytterligare något/några år
HM saknade bostad i Sverige

Anhöriga hanterade allt med HM utomlands. Vad skulle god man göra?

Hovrätten beslutade att godmanskapet skulle upphöra helt;

- då det är anhöriga som redan under en längre period har ombesörjt den enskildes hjälpbehov.
- saknas angelägenheter i Sverige som kräver den gode mannens insatser.

Inget behov av god man

Göta hovrätt, mål nr Ä 1264-23, meddelad 2023-06-14.

JO-beslut

Allvarlig kritik mot en socialnämnd, 2023-06-29, Dnr 4869-2022

- KommunikERING kan ske formlöst
- Om part saknar tillgång till ordinarie postgång
 - avidentifierad utredning per mail
 - muntlig förmedling

Syfte:

- ta del av materialet inför beslut
- Få möjlighet att lämna synpunkter
- Få möjlighet att korrigera felaktigheter

Tips: KommunikERING kan ske formlöst.
OBS: uppgiftsminimering

JO inspektion

Protokoll, 2023-06-28, Dnr 2868-2023

- Generellt intryck: nämndens verksamhet fungerar väl
- Rekrytering: ”Kommunala förvaltarenheter kan vara ett värdefullt verktyg”
- Läkarintyg vid upphörande: Inte reglerat i lag att rätten får förelägga överförmyndaren att inhämta utredning vid upphörande. JO återkommer..
- Vid lämplighetskontroll. T.ex. belastningsregisterkontroll anses inte höra till ställföreträdarskapet i normalfallet. Vid åtgärd – del av bedömning/underlag – annan bedömning.

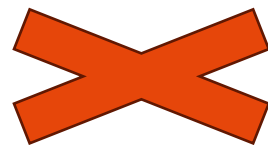
”Årsräkning & digitalisering”

Beslut – måste beslut skrivas under?

31 § FL;

För varje skriftligt beslut ska det finnas en handling som visar

1. dagen för beslutet,
2. vad beslutet innehåller,
3. vem eller vilka som har fattat beslutet,
4. vem eller vilka som har varit föredragande, och
5. vem eller vilka som har medverkat vid den slutliga handläggningen utan att delta i avgörandet."

Vad måste ÖF skriva under?

- Registerutdrag enl bilaga 1 till Förmynderskapsförordningen
- "Förvaltarfrihetsbevis" till vissa yrken
- 16 kap. 4 § FB;
" Överförmyndaren skall göra anteckning om verkställd granskning på förteckningar, årsräkningar, sluträkningar och handlingar enligt 15 kap. 3 och 8 §§. Lag (1994:1433).

Bilaga 1

REGISTERUTDRAG OM STÄLLFÖRETRÄDARSKAP

(enligt 11 § förmynderskapsförordningen (1995: 379))

Överförmyndare (Plats för stämpel)

Förordnandet gäller från och med
Entledigandet gäller från och med

Huvudman

Personnummer

Bostadsadress

Vistelseadress

God man/Förvaltare/Förmyndare:

Personnummer

Adress och telefon

Godmanskap/Förvaltarskap enligt:

Förordnandet omfattar:

Begränsningar:

Datum

Underskrift

Ställföreträdaren skiva under?

Ansöka/begära om ett beslut enl FB. Samtycken med mera.

Årsräkning / sluträkning

”Förordnade förmyndare, gode män och förvaltare skall före den 1 mars varje år i en årsräkning till överförmyndaren redogöra för förvaltningen under föregående år av egendom som har stått under ställföreträdarens förvaltning. Årsräkningen skall avges på heder och samvete.”

Underskrift (papper) eller elektronisk underskrift (JO har i 7221-2016)

”Handlingarna undertecknas på heder och samvete med en avancerad elektronisk underskrift¹ som skapas med hjälp av en elektronisk legitimation, i detta fall BankID. Jag kan inte se annat än att detta förfarande måste vara godtagbart i förhållande till det numera teknikneutrala kravet på att ställföreträdarens redovisning ska avges på heder och samvete”

Saknas ställföreträdarens underskrift – inte en årsräkning eller sluträkning (formkrav)

Maila / dropbox, digitala handlingar

Undvik att "ladda ner" filer via olika tjänster (inkl dropbox).

Prata med IT-avdelningen

Årsräkning/sluträkning – ställföreträdaren ska lämna in. Handlingen ska förvaras hos myndigheten och inte kunna ändras.

En handling kan inkomma via mail.

Ingen skyldighet att mottaga handlingar digitalt enligt 6 § FL
(Länsstyrelsen varit skeptisk till årsräkning som mailas utifrån GDPR)

Spaning framåt

Handläggningstider

"Förr":

Godmanskap 1 – 2 månader

Förvalterskap 2-4 månader

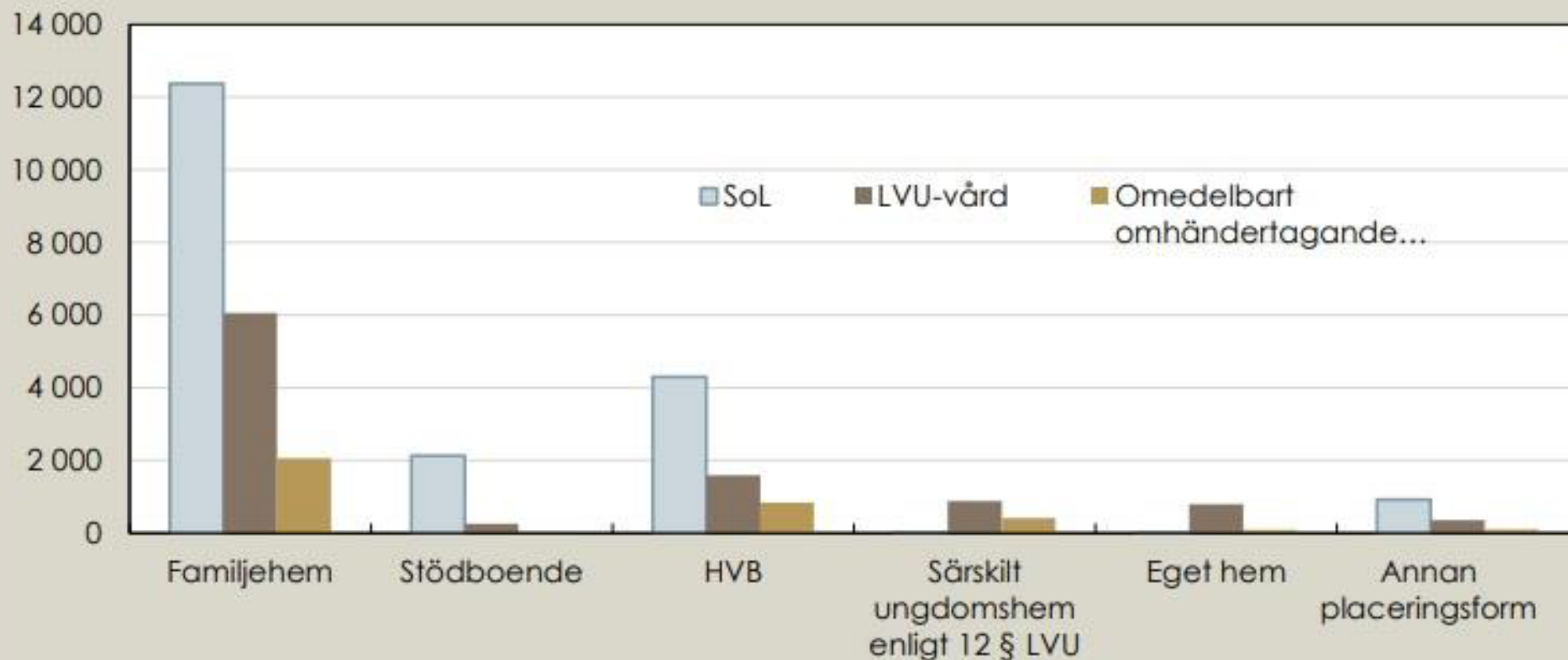
Tips:

Dialog med tingsrätten - samverka
Samrådsmöte med tingsrätten

Små trender/tendenser

Figur 3. Antal barn och unga som fick en heldygnsinmars någon gång under 2021

Antal uppdelat på insats och placeringsform

Källa: Socialstyrelsens nationella register över socialtjänstens insatser för barn och unga
Bortfall: Heby, Vingåker, Söderköping, Jönköping, Vännäs och Gällivare

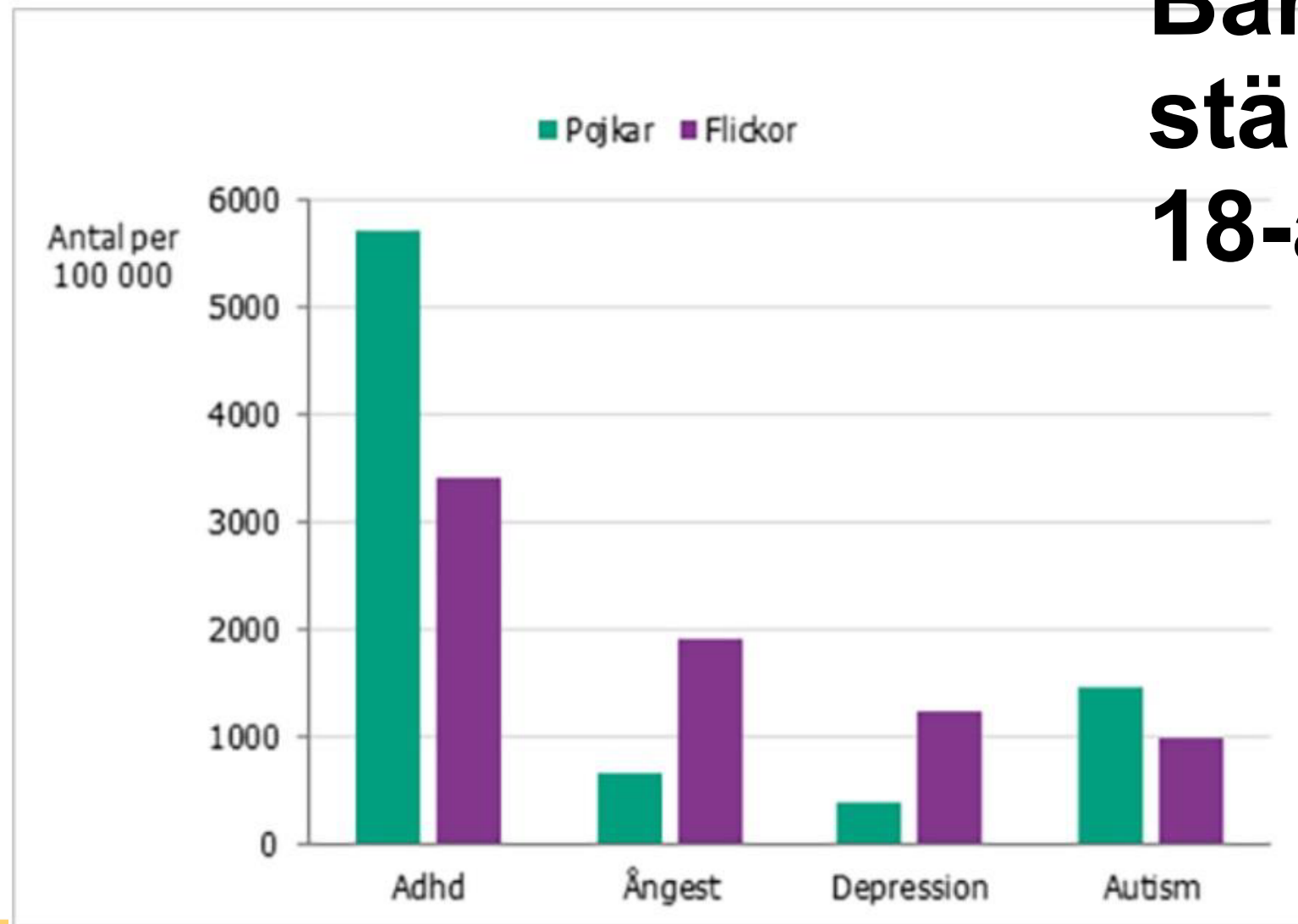
Ålder	Antal
Samtliga 0-17	2120
0	6
1	31
2	34
3	49
4	59
5	80
6	88
7	84
8	98
9	120
10	126
11	144
12	172
13	168
14	182
15	203
16	209
17	267

Barn med behov av ställföreträdare från 18-års dagen

Barn med personlig assistans beviljad från
Försäkringskassan per juli 2023

läkarbesök i slutenvård eller specialiserad öppenvård 2021, fördelat på de vanligaste diagnoserna. Källa: Patientregistret.

Barn med behov av ställföreträdare från 18-års dagen

5,7 % av pojkar och 5,7 % av flickor i åldern 10-17 år fick psykiatrisk vård under 2021. Autism och ADHD vanligare hos pojkar, stress/ångest mer vanligt hos flickor.

Remiss från [Justitiedepartementet](#)

Remiss av EU-kommissionens förslag till förordning och rådsbeslut om skydd för utsatta vuxna

Diarienummer: Ju2023/01655

Förslaget i korthet

- En centralmyndighet i varje land för företrädarskapsfrågor
- Europeiskt företrädarintyg
- Ett nationellt register för företrädarskap som kopplas ihop inom EU
- Digital kommunikation ska bli en skyldighet mellan myndigheter, frivilligt mellan personer och myndigheter

Synpunkter?

- 89 remissinstanser varav några är kommuner.
- Svenska förhållanden behöver belysas
- Förvaltare kanske inte "beviljas av den enskilde"?
- I Sverige finns det beslut som fattas av överförmyndaren...
- Vi har företräderskap (Framtidsfullmakt, anhörigbehörighet) som inte beslutas av domstol

SKR arrangerar en remisskonferens 19/9

Arvoden, behov av ställföreträdare – vad kan vi göra tillsammans?

Arvoden har höjts

- Siffror och faktiska pengar
- Vad ingår i uppdraget? Praxis och policy
- Mentor, utbildning, försäkring...

@ofKalle

Kalle Larsson
Tlf.nr 08-452 79 91 (telefontid mån-fre kl.13-15)
info@skr.se